

התפוררות העמידה

הציונית

מינח זה של "אומרי כן" ו"אומרי לא", נכנס לתולדות הציונות בקונגרס אוגנדה הדרמטי והטראגי, זה הקונגרס וזה המאבק שקיצר את חייו של הרצל. הרצל היה מוכן לב" דוק את הצעת אוגנדה בלחץ הפוגרום בקישיניב (כל אירופה עלולה ליהפך לנו לקישיניב) ונשבע נאמנות לציון וירושלים לעיני הצירים הרוסיים. צירי קישיניב קרעו קריעה כשהוחלט לבדוק את ההצעה. וכאשר עיתון בלגי כתב שאין אוגנדה מתאימה להתיישבות, שמח הרצל מאד. זה נהדר" אמר.

חרף כל הפגמים שנכל אנלוגיה, חרף ההבדלים שבין פולמוס אוגנדה לפולמוס תוכנית שולץ היום, עדיין אני מלא תמיהה וצער על אותה שמחה שמגלים ראשי חסידיה של התכנית, כשגוברת האפשרות להיפטר מיו"ש, משמע מרכזה ובמתה של ארץ ישראל, והם מתמלאים חימה עד היסטוריה כש"הזדמנות" זו נראית כמוחמצת ר"ל. והרי הרצל היה מוכן לתחליף טריטוריאלי זמני לא בשביל "חוזה שלום" כי אם בשביל טריטוריה ממשית להצלת מיליוני יהודים מסכנת שואה. יתר על כן, הרצל בא לציונות, משמע לאדמה של ממש, מתוך אכזבה מ"הבטחות" ומ"הסכ"מים" על זכויות קונסטטוציוניות, לאחר אכזבת האמנציפציה.

הנסיגה מהשטחים היא הדרך "להיפטר ממיעוט גדול" בעיני מי שמבטיח כי לא מיו"ש הוא רוצה להיפטר אלא מתושביה הערבים; ומ"כיוון שחדל להאמין בעלייה מתחדשת ומכיוון שאין הוא מסכים להצעות טראנספר (שהיו כשרות למנהיגי הציונות כולם, שהרי הציונות עצמה היתה טראנספר ליהדות הגולה). מחר – ויש אומרים כבר היום – הוא יעמוד בלחץ ערביי המשולש וערביי הגליל שידרשו סיר פוח למדינה השכנה, הפלשתינית, עם "ירדן" או בלי "ירדן", בשם ה"הגדרה העצמית" ובשם היותם מיעוט גדול או רוב. ושוב יישמע טיעונו של הטריטוריאליסט שמעון פרס: "למה לנו שטחים אלה?"

רק דמגוגיה והסתמכות – שתכ"זיב – על טמטום עם יכולות להניף

את הסיסמה: "סידור לשולץ הוא רצח השלום" תמהני שאף שמעון פרס נסחף יותר ויותר בזרם דמגוגי זה. ודאי שבךגוריון ויתר על חלקי הארץ כדי להשיג מדינה, לא פחות ולא יותר: מדינה, שהוא האמין כי ללא הוויתורים הטריטוריאליים לא ישיגה; ובאותה עת הוא מבטיח ביד מנו ואיגרותיו כי זה זמני ויבוא יום ו"נתרחב". (באיגרת אחת הוא אף קובע: 25 שנה). השלום נחוז – והוא מגדיר – אך הוא איננו מטרה. "מדינה" היא ממשית, "שלום" הוא הסכם, ושלום עם מדינת ערב וכי לא ידוע ערכו ראו את השלום ביניהן

לצער, יצחק שמיד נתן תוקף ל"הסכמי קמפ דייוויד", מטעמי הטקטיקה המתגוננת שלו. וכי מה הם "הסכמים" אלה בעיני ארה"ב? "פקד בכיר" – בלי ספק לשונו או שלוחו של ג'ורג' שולץ עצמו – אמר: הסכמי קמפ דייוויד היו עבודה גאונית לזמנם, אך הם לא כללו צדדים שאנו מבקשים לשתפם היום, סוריה, הפלשתינאים, ירדן. ככה ללא נושה הסכמי קמפ דייוויד ע"י זמנם.

וכי צריך להיות נביא כדי לדעת מה עתיד לומר לנו "פקד בכיר" אחר, בעוד שנים מספר, אם חלילה ניפול בפחו "הסכמי שולץ" היו עבודה גאונית, אך אינם תקפים עוד, מפני שלא חתמו עליהם צדדים אחרים כגון: ערביי המשולש והגליל וחזבאללה (ראה מאמרו של וולטר ריך, "הגבול האדום", מ"ניו יורק טיימס", ב"הארץ" מיום 13.3).

ההתנגדות לחלוקה מחודשת של ארץ ישראל, לאחר שהקודמות כולן לא הניבו שלום, איננה בגדר "לא לשלום", כרצון הדימגוגיה המודעת של פרס. הרי לפי תבנית זו אפשר לומר, וביתר היגיון ועובדתיות, כי הקמת המדינה עליידי בךגוריון הייתה בגדר "לא לשלום" ו"כן למלחמה". הרי מתנגדים להכרזת המדינה מאימת מלחמה היו גם אז, ב-1948, בקרב מפא"י (זה השם היפה מפלגת פועלי ארץ ישראל, שם שנבגר והומר). הלא גם אז יר מיים לפני ההכרזה, מגיע שרתוק בבהלה מוואשינגטון ואולטימטום בידיו, מאת שר החוץ של ארה"ב

ונשיאה; שוב: נשיא שלא היה כמוהו לידידות: "אל תקימו מדינה, כי פיר" ושה מלחמה ולא נעזור לכם". ושר" תוק מצדיק כמעט את הטיעון האמריקאי (ראה בספרו של מיכאל ברזודה). בךגוריון לא נכנע. האם אמר "לא" לשלום ו"כן" למלחמה? יתכן שכן, לכאורה, כן, שהרי למחרת ההכרזה אכן פרצה מלחמה. פלשו שבע מדינות ערב. וכאשר עוד וייצמן אומר: "הליכוד שרדי בפאניקה של שלום", האין זה בגדר דמגוגיה ושקר מודע? הרי וייצמן ידע יפה כי לא מפני השלום חושש המתנה המתנגד לתכניות שולץ, אלא מפני המחיר האיום והתמורה השקדית בעיניו. רשאים אנו שלא להאמין לשויו של "השלום" שגם סוריה ואש"ף בכסות פלשתינאים יחתמו עליו – לא פחות משפרס וייצמן רשאים להאמין להם. ור"שאים אנו לנסח כי פרס וייצמן אומרים "לא" לייחודה של ארץ ישראל המרכזית ואומרים "כן" למדינה פלשתינית, שתקום כאן מיד עם נסיגתנו, עם "ירדן" או בלי "ירדן"; ואולי אף משתלטת גם על "ירדן". ומאחר שפלשתינה כזאת היא בהכרח מלחמה שתיפתח בדאמאללה ובבית לחם ובקלקיליה ובג'נין, בפיקוד סורי ישיר, לאחר ריכוך חבלני של חיזבאללה מכל אותם מקומות, רשאים אנו לנסח: אתם, מחנה "שלום עכשיו", מכזבים ומשלים עצמכם ואחרים. אתם אומרים "כן" למלחמה-מקרוב.

וכל זה מנקודת-ראות פראקטית וממשית ביותר. אף מעבר ליסוד האידיאולוגי כאילו של עצם הנסיגה מארץ ישראל ההיסטורית ביותר. זו התפוררות העמידה והתחושה הציונית. מכאן, רק צעד אחד לאותה תהום ניהיליסטית המשתקפת למשל בהצעתו של נחמיה שטרסלר מעל דפי "הארץ", להבין כבר היום תביעה מארה"ב למחיקת עשרה מליארדי דולר של חובנו הלאומי, לכיסוי הוצאות קו חדש (קו השלום) ולתשלום פיצויים למפונים. (שהרי טרנספר יהודים מותר). יש מחיר ליו"ש.

יהיה פחות? הוא כבר ישנו. פחות של ערך ולא רק של ערך השקל.